

Koululaisten silmälääkäritutkimuksen palvelusetelisääntökirja ja palvelusetelin arvon vahvistaminen 1.1.2026 alkaen

Pevamltk 24.11.2025 § 114
368/00.01.02.00/2022

Valmistelija(t)	palveluyksikköjohtaja Hanna-Mari Tanninen p. 044 718 6513 hanna-mari.tanninen@pshyvinvointialue.fi, perheiden terveyspalvelujen päällikkö Sanna Niinimäki, p. 044 718 5940 sanna.niinimaki@pshyvinvointialue.fi
Päätös	Päätösehdotus hyväksyttiin.
Esittelijä	perhe- ja vammaispalveluiden toimialajohtaja
Päätösehdotus	Perhe- ja vammaispalveluiden lautakunta päättää vahvistaa Koululaisten silmälääkäritutkimuksen palvelusetelisääntökirjan 1.1.2026 alkaen - Koululaisten silmälääkäritutkimuksen palvelusetelin arvon 130 € / tutkimus 1.1.2026 alkaen.
Ennakkovaikutusten arviointi	Palveluseteli palvelun järjestämistapana lisää asiakkaan valinnanvapautta ja edistää alueen yritysten elinvoimaa.
Toimivallan peruste	Hallintosääntö 41 §, lautakunnan erityistehtävät kohta 13.
Liitteet ja oheisaineisto	Esityslistan liitteenä: • Koululaisten silmälääkäritutkimuksen palvelusetelin sääntökirja 1.1.2026 • Palvelusetelin arvo 1.1.2026 alkaen Esityslistan oheisaineistona: • Koululaisten silmälääkäritutkimuksen palvelusetelin sääntökirja 1.1.2026 alkaen (muutoshistoria) • Palvelusetelin arvo 1.1.2026 alkaen (muutoshistoria) • Ennakkovaikutusten arviointi
Valmistelu	Hyvinvointialue päättää siitä, millä tavoin palveluja järjestetään. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä annetussa laissa (569/2009) (palvelusetelilaki) säädetään palvelusetelin käyttämisestä, joka on yksi tapa järjestää hyvinvointialueen lakisääteisiä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja. Pohjois-Savon hyvinvointialueella palveluseteli on vaihtoehto hyvinvointialueen itse tuottamille tai ostamille palveluille. Palvelusetelillä hankittavan koululaisen silmälääkäritutkimus tarkoittaa silmälääkärin suorittamaa tutkimusta ja hoitoa.

Koululaisten silmälääkäritutkimuksen hoidon järjestämisvastuu on Pohjois-Savon hyvinvointialueella. Kouluterveydenhuollon palveluun on sisällynyt oppilaan terveydentilan selvittämiseen liittyvät silmälääkärin tutkimukset (terveydenhuoltolaki 1326/2010, 16 § ja VNA 338/2011, 11 §). Tutkimukset ovat pitäneet sisällään erilaisten silmäoireiden, taittovikojen sekä ammatinvalinnan kannalta tarpeellisen värinäön selvittelyn. Ammattihenkilöt ovat toimineet niissä ammattitehtävissä, joihin heidän koulutuksensa ja osaamisensa on antanut valmiudet.

Optometristin ammatin harjoittamista on aikaisemmin rajoitettu ammattihenkilöasetuksen 16 §:ssä optometristin oikeutta määrätä silmälaseja tietyille potilasryhmille (esim. alle 8-vuotiaat, silmäleikatut, silmäsaivat). Tämä valtioneuvoston asetus on kumottu 1.8.2025 (503/2025). Kumouksen myötä optometristit voivat toimia laajemmin terveydenhuollon ammattihenkilöinä koulutuksensa mukaisesti. Alle 8 vuotiaiden tai alle 2. luokkalaisen näön tarkastuksen kohdalla tämä ei kuitenkaan tee muutosta koska:

- Optometristilla tulee olla rajattu lääkkeenmääräämisoikeus, sillä taittovoiman määrittäminen tulee aina tehdä pupillit laajennettuina (sykloplegia). Lääkkeenmääräämisasetuksen (Sosiaali- ja terveysministeriön asetus lääkkeen määräämisestä 1088/2010) mukaan optometristi ei voi käyttää syklopentolaatti-tippoja alle 8-vuotiaille.
- Jos oppilas on erittäin tummasilmäinen (värikalvon pigmentti runsas), jolloin silmien sykloplegiassa tarvitaan atropiinia. Atropiini ei kuulu optometristin rajattuun lääkkeenmääräämisoikeuteen.

Jatkossakin koululaisen näön tutkimisen suorittaa aina silmätautien erikoislääkäri silloin, kun koululainen on alle 8-vuotias, tai alle 2. luokkalainen tai optometristi on todennut silmäoireiden vaativan silmälääkärin tutkimuksen. Mikäli tutkimuksissa ilmenee erityistä, palvelusetelituottaja vastaa mahdollisista läheteiden tekemisestä ja jatkohoitoon ohjaamisesta. Silmälääkärin määräämät tarvittavat tutkimukset ovat koululaiselle maksuttomia.

Perhe- ja vammaispalveluiden lautakunta on aiemmin 10.3.2025 § 25 hyväksynyt Koululaisten silmälääkäritutkimuksen palvelusetelin sääntökirjan ja palvelusetelin arvon. Koululaisten silmälääkäritutkimuksen palvelusetelin arvo on ollut 1.1.2025 alkaen 110 €/tutkimus.

Pohjois-Savon hyvinvointialueella on osittain käytössä Sansian kilpailuttama sopimus koululaisten silmälääkäripalveluihin. Palvelusetelituottajia ei ole toistaiseksi hakeutunut, koska palvelusetelin arvo on koettu liian alhaiseksi. Sansian kilpailuttama hinta sekä palvelusetelin arvo olivat aiemmin sama (110 euroa / tutkimus). Lisäksi Sansia hyväksyi 25.8.2025 silmälääkäripalkkioon hinnankorotuksen ja uudeksi tutkimuksen hinnaksi määriteltiin 130 €. Palvelusetelin arvon nostaminen Sansian sopimuksen tasolle (130 €) tähtää palvelusetelin käytön lisäämiseen. Tavoitteena on edistää

koululaisten yhdenvertaista pääsyä silmälääkäripalveluihin koko hyvinvointialueella. Yhtenäinen hinta tuo myös kustannussäästöjä, kun yhtenäinen palvelusetelin hinta on kaikille palveluntoimittajille sama.